

2000, p. 416–418; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 160; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 243–245; *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 189–190).

Žvalgomieji tyrinėjimai buvo atliekami įvairiomis kryptimis kasamų elektros kabelio tranšėjų (bendro 653,2 m ilgio, 30 cm pločio ir 35–70 cm gylio) vietose. Iškastos tranšėjos 1–32 (55 įvairiais kampais besijungiančios atkarpos). Kastų tranšėjų vietose iki 20–40 cm gylio fiksuoti įvairūs XIX–XX a. permaišyti arba supiltiniai sluoksniai. Giliau iš esmės visoje teritorijoje pasiektas tamsesnės ar šviesesnės pilkos žemės sluoksnis, kurio bent viršutinė dalis yra permaišyta. Šiame sluoksnyje, taip pat ir kituose sluoksniuose, be šiuolaikinių šiukšlių, aptikta archeologinių radinių. Sluoksnis intensyvesnis ir su gausesniais radiniais aikštės V dalyje. Aikštės R dalyje vertingų radinių neaptikta. Įžemis daugumoje tranšėjų nepasiektas.

Aikštės Š prieigose, priešais Kultūros rūmų pastatą statomų šviestuvų atramų vietoje kasti šurfai 1–4 (1x0,8, 1x1, 1x1 ir 2x1 m dydžio ir 0,8–1 m gylio). Juose fiksuoti tik XX a. antroje pusėje permaišyti sluoksniai su šiuolaikinėmis šiukšlėmis ir pavieniais archeologiniais radiniais.

Tyrinėjimų metu aptikta ir inventorinta 290 archeologinių radinių. Didžiąją jų dalį sudaro buitinės keramikos šukės. Kiti radiniai – molinės grindų plytelės fragmentas, plokštinių ir dubeninių koklių fragmentai, akmeninio galąstuvo dalis, stiklinių dirbinių ir langų stiklo šukės, metaliniai dirbiniai (balto metalo žiedo dalis, žalvarinio varpelio fragmentai, geležinio raktų kilpelė, bato pasagėlė, vinys), 3 Rusijos monetos (173(?) m. denga, 1831–1838 m. 1 kapeika ir 1898 m. 1 kapeika). Aptikti radiniai datuojami XVII–XIX a.

A. Baranausko square and its approaches

In 2007 a field evaluation was conducted in A. Baranausko square and its approaches in Anykščiai old town. The evaluation was connected with the work of replacing the electric lines in the square. The evaluation was conducted at sites in the trench (a total length of 653.2 m) that was being dug for the electric line. 4 test pits were also excavated. A total area of about 201 m² was evaluated. During the evaluation mostly destroyed cultural layers were recorded. The discovered finds (household pottery sherds, flat and 'pot-shaped' (*Topfkachel*) stove tile fragments, part of a whetstone, glass artefact and window glass shards, part of a ring, fragments of a small bronze bell, an iron key head, a heel plate from a shoe, nails, and coins) date to the 17th–19th centuries.

Elena Pranckėnaitė

Vyskupo skveras

2007 m. UAB „Projektavimo ir restauravimo institutas“ užsakymu dėl projektuojamos Anykščių viešosios bibliotekos buvo atlikti nedidelės apimties žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai Anykščių senamiestyje, Vyskupo skvere.

Archeologiniai tyrimai Anykščiuose pradėti nuo 1990 m. Įvairiose miesto vietose 1990 m. iškasta 80 žvalgomųjų šurfų. Daugumoje jų, arčiau miesto centro, fiksuotas tamsiai pilkos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis, keramikos šukėmis. Nustatytos senamiesčio kultūrinio sluoksnio ribos. Ke-

liuose šurfuose aptikti XV–XVI a. kultūrinio sluoksnio fragmentai bei intensyvesni XVI a. antrosios pusės – XVIII a. sluoksniai (*LIIR*, f. 1, b. 1704).

Toliau archeologiniai žvalgomieji bei archeologiniai tyrimai beveik nenutrūkstamai vykdyti kiekvieną sezoną. Jie daugiausia buvo susiję su statybomis bei naujų komunikacijų tiesimu (tyrimų vadovai – G. Zabiela, E. Butėnas, D. Ribokas).

Išskirtini 1991–1992 m. archeologiniai tyrimai (vadovas G. Zabiela) A. Baranausko paminklo vietoje. Jų metu rastas XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis, kuriame buvo daug įvairių dirbinių. Čia taip pat rasta brūkšniuotosios keramikos šukių, datuojamų II–I tūkst. pr. Kr. riba. Ankstyviausios, XV a. datuojamos, keramikos negausiai rasta sluoksnio apatinėje dalyje, taip pat aptikta liejimo forma, įtvieriamasis strėlės antgalis (*ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, t. II, p. 73–77; *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 241–245). Šie ištirti plotai yra arčiausiai 2007 m. žvalgomųjų tyrimų vietos Vyskupo skvere.

2007 m. pagal projektą numatomoje užstatyti skvero dalyje ištirti 4 šurfai (visi 2x1 m dydžio). Iš viso ištirtas 8 m² plotas. Visuose šurfuose užfiksuotas nuo 50 cm iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis. Tyrimų metu surinktos ir inventorizuotos 68 buitinės keramikos šukės, didžiąją dalį jų (58 fragmentai) sudarė neglazūruotos, su įvairaus gausumo grūsto granito priemaišomis. Šurfe 3 surasti 4 dubeninio koklio fragmentai. Atskiri kultūrinio sluoksnio horizontai neišsiskyrė.

Tyrimų metu nerasta nė vieno individualaus radinio. Keramikos fragmentai datuojami XVI–XIX a. Šurfe 4, apatiniame sluoksnyje, duobėje 1 rastos keramikos šukės priskiriamos XVI a.

Nors tirta labai nedidelė Vyskupo skvero dalis, galima preliminariai teigti, kad didžiojoje tyrinėto sklypo (numatomo užstatyti) dalyje kultūrinis sluoksnis nėra suardytas. Atliekant bet kokius žemės judinimo darbus šioje teritorijoje būtini archeologiniai tyrimai, kurie papildytų Anykščių miesto istoriją vertiniais archeologiniais duomenimis.

Vyskupo square

In 2007 a small scale field evaluation was conducted in Vyskupo square in Anykščiai old town at the planned library construction site. 4 test pits (a total area of 8 m²) were excavated. A 0.5–1 m thick cultural layer, which dates, based on the finds (pottery), to the 16th–19th centuries, was recorded in all the test pits.

Gintautas Zabiela

Šūrfas sklype Vilniaus g. 21

AM prašymu 2007 m. Anykščių senamiesčio centrinėje dalyje, vos 50 m į P nuo Anykščių bažnyčios tyrinėta būsimos dekoratyvinės skulptūros vieta (pati skulptūra taip ir nebuvo pastatyta) muziejui priklausančiame sklype Vilniaus g. 21 (čia yra rašytojos Bronės Buivydaitės (1895–1984) namas-muziejus – AM filialas). 1853 ir 1865 m. Anykščių planai šioje vietoje užstatymo nerodo. Šalia gatvės stovėjęs keturkampis gyvenamasis pastatas pažymėtas tik 1891 m. miesto plane (A. Miškinis, *Lietuvos urbanistikos paveldas ir jo vertybės*, t. II. Rytų Lietuvos miestai ir miesteliai, II knyga, V., 2005, p. 37 pav. 25). Jis stovėjo iki 1966 m., kai buvo nugriautas platinant Vilniaus gatvę. Jį nugriovus čia įveistas sodas, esantis ir dabar.